

A TERMÉSZETVÉDELEM ORSZÁGOS PROGRAMJA

A biológiai sokféleség, természeti és táji értékeink megőrzését megalapozó stratégiai vizsgálatok

SZÉCHENYI 2020

RITKASÁGOK NYOMÁBAN - A LÁPI ÁLARCOS SZITAKÖTŐ KUTATÁSA

natura

a természet értékei

A NATURA fejlesztési elem keretében vizsgált 25 közösségi jelentőségű állatfaj egyike a lápi álarcos-szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*). Kutatását a faj ritkasága, veszélyeztetettsége és élőhelyeinek romló természetvédelmi állapota indokolja.

A projektben végzett vizsgálatok új élőhelyek és állományok keresésére irányulnak, mellyel pontosítható a szitakötő hazai elterjedése. A felmérések során olyan egyéb háttérváltozókat is rögzítünk, mint az élőhelyeik kiterjedése és minősége, veszélyeztető tényezők vagy a faj relatív állományagsága.

Ezen információk alapján reális képet tudunk alkotni a faj aktuális és jövőben várható természetvédelmi helyzetéről.

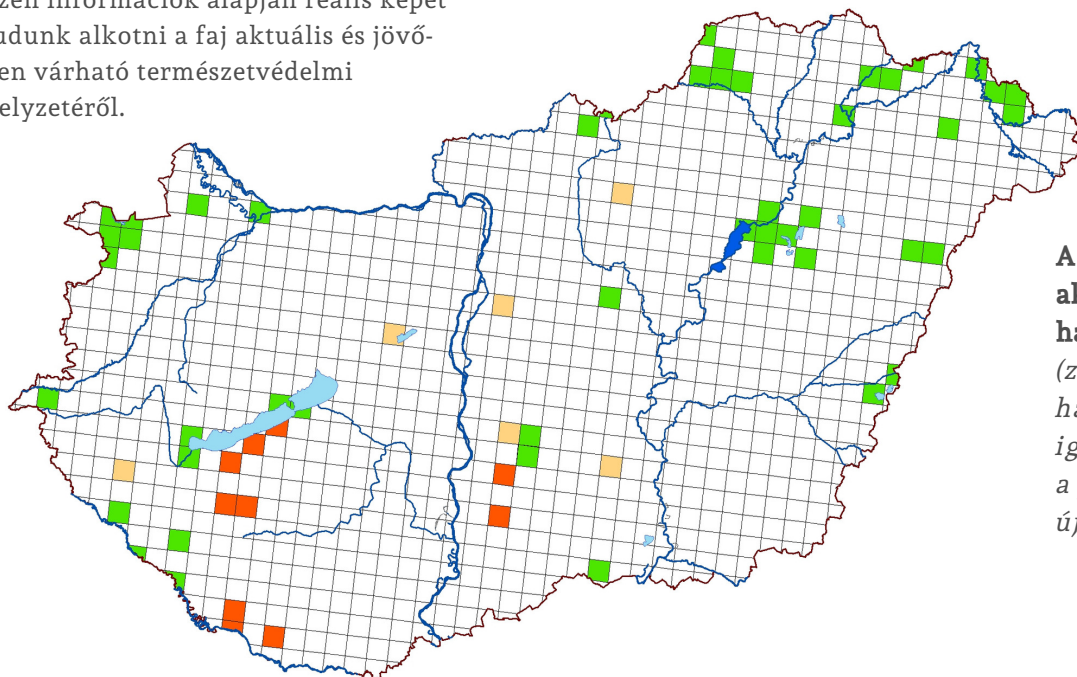
A lápi álarcos-szitakötőt 10 különleges természetmegőrzési területen vizsgálták szakértők a Dunántúlon, a Balaton-felvidéki és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, illetve további három Natura 2000 területen a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság működési területén.

A PROJEKT KERETÉBEN VÉGZETT VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEKÉNT A FAJT TÍZ ÚJ 10x10 KM-ES NÉGYZETBŐL SIKERÜLT KIMUTATNI.

Ez az eredmény jelentősen növelte a faj ismert előfordulási helyeinek számát.

Az élőhelyvédelmi irányelv 17. cikke alapján 2013-ban leadott országjelentésben még csak 47 négyzetből ismertük a faj jelenlétét, amely mára a projekt (10 négyzet) és a nemzeti park igazgatóságok adatgyűjtése (6 négyzet) alapján több mint 20 %-kal emelkedett, és 63 négyzetre nőtt (lásd térkép).

A vizsgálatok 2019-ben is tovább folynak, amely remélhetőleg tovább növeli az újonnan felfedezett állományok számát.

A lápi álarcos-szitakötő aktuálisan ismert előfordulásai hazánkban

(zöld színnel a korábban ismert, halvány sárgával a nemzeti park igazgatóságok, narancssárgával a projekt keretében kimutatott új előfordulások)

AZ ELTŰNŐBEN LÉVŐ CSARABOSOK

natura

a természet értékei

A csarabosok tápanyagszegény, savanyú, sekély termőrétegű talajon kialakuló, törpecserjésekkel mozaikoló nyílt élőhelyek.

A valódi csarabosok a sajátos éghajlati adottságokkal rendelkező boreális és atlanti régióra jellemzőek, a kontinens belseje felé állományaik fajokban elszegényednek. A hazai csarabosok nagyrészt másodlagos élőhelyek, amelyek legeltetés, erdőirtás következtében alakultak ki. Antropogén eredetük ellenére természetvédelmi szempontból értékes, megőrzendő élőhelyek, amelyek számos védett növény- és állatfajnak adnak otthont.

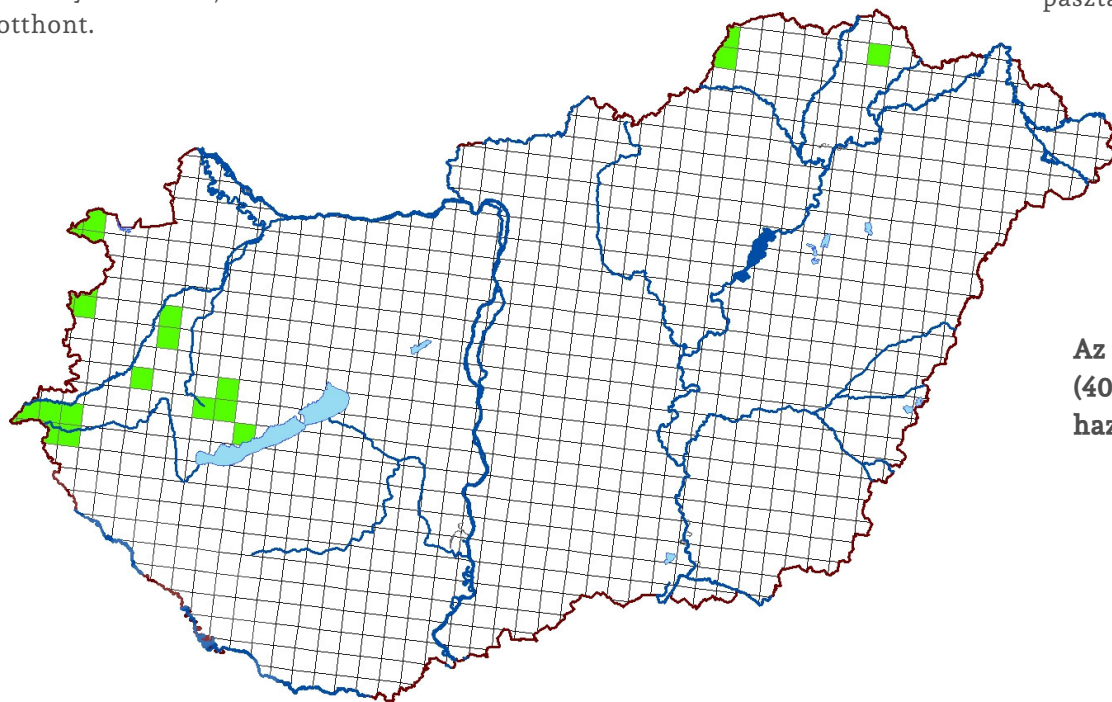
A projektben az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság területén megvalósult felmérések igazolták, hogy a csarabosok élőhelyi kiterjedése az elterjedési területen belül rendkívül sokat csökkent az elmúlt két évtizedben.

Több jellegzetes állományuk megszűnt a természetes szukcesszió következtében. Az élőhely kiterjedése országosan már csak tíz hektár-okban mérhető. Az állományok nagyobb része már nem erdők alatt, hanem kisebb fragmentumokban, utak mentén, erdőszegélyekben maradt csak fenn, egyre inkább elveszítve csarabos jellegét.

A legfőbb veszélyeztető tényezők a beerdősülés, cserjésedés, az erdőszegélyek kitermelése és taposása, valamint az utak és rézsűk karbantartása.

FENNMARADÁSUKAT AZ EXTENZÍV TÁJHASZNÁLAT ÉS A HAGYOMÁNYOS KISPARASZTI GAZDÁLKODÁS, SZÁLALÁS TUDJA BIZTOSÍTANI.

Aktív beavatkozások nélkül a csarabosok valószínűleg csak a magyar-szlovén államhatár menti kavicsos pásztaikon tudnak fennmaradni.

Az európai száraz fenyérek (4030 - csarabosok) hazai előfordulása

A MADÁRVÉDELMI ÉRTÉKŰ MINTASZAKASZOK FELMÉRÉSI FOLYAMATA

natura

a természet értékei

A NATURA fejlesztési elem feladata a projekt szabadvezetékek mentén elért madárvédelmi eredményeinek összegzése. A feladat megvalósításához, a természetvédelmi célú pályázatok előrehaladásai és műszaki tartalma mellett

minden hazai áramszolgáltató átadta hálózatának pontos fedvényét.

Bár az áramszolgáltatói adatbázisok hiányosságai miatt jelentős csúszásokkal, de zajlik a saját forrásaikból finan-

szírozott LIFE, LIFE+, KEOP és KEHOP projektektől független madárvédelmi beavatkozások helyszíneinek szerinti adatbázisának összeállítása is. Év elején elkezdődött a hazai szabadvezeték-hálózatokon fellelhető, egymástól alap-

A MADÁRVÉDELMI ÉRTÉKŰ MINTASZAKASZOK FELMÉRÉSI FOLYAMATA

natura

a természet értékei

vetően eltérő jellegű, és madárvédelmi értékű mintaszakaszok kéthetes rendszerességű felmérése. Ennek keretében képet kapunk a kezeletlen szakaszoktól az átmeneti (rövid élet-tartamú, műanyag burkolatokkal és szerelvényekkel való kiegészítések) megoldásokon keresztül, a véglegesnek tekinthető, valóban hosszú távú átépítésekig (új, innovatív fejszerkezetekkel szerelt szakaszok), minden fő megoldástípus madárvédelmi értékéről és a madárpusztulások éves dinamikájáról is.

A közelmúltban sikerült mind a 21 db, az ELMŰ-ÉMÁSZ energiaszolgáltató társaság területén korábban felszerelt, automata megfigyelő kamera felvételeihez hozzájutnunk.

ÍGY KÖZEL 26 EZER FELVÉTEL ELEMZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE ZAJLIK,

melyek több, mint egyharmada közvetlenül valamely, az áramütéses madárpusztulás gyakori áldozataként ismert madárfaj (vörös vércse, szalakóta,

varjúfélék, egerészölyv) jellegzetes ülőpozícióit rögzítette a vezetékeken és tartóoszlopokon.

A felvételek további egyharmada is hasznosnak bizonyul a műszaki megoldások, szerkezetek kritikus részeinek feltárásában, sőt az eltérő veszélyességű oszloptípusok és oszloprészek használatának napi és éves dinamikáját illetően is.

A ZÖLDINFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSI ELEM KIEMELT FELADATAI

zöldinfrastruktúra

a természet hálózatai

„A hazai zöldinfrastruktúra megőrzését és fejlesztését megalapozó stratégiai keretek meghatározása” című fejlesztési elem fő célja a hazai zöldinfrastruktúra-hálózat felmérése – a zöldinfrastruktúra elemeinek azonosítása, állapotának értékelése, valamint az ökoszisztéma-szolgáltatások feltérképezése alapján –, melynek eredményeként meghatározhatók a nemzeti restaurációs prioritások és azok célterületei.

A ZÖLDINFRASTRUKTÚRA KONCEPCIÓ TÚLLÉP AZ EDDIG MEGSZOKOTT, ELSŐSORBAN A VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEKRE KONCENTRÁLÓ SZEMLÉLETEN,

és a települések között még be nem épített, vagy részben beépített, összekapcsolódó hálózatot alkotó biológiai

aktiv felületek fenntartásának szükségességére hívja fel a figyelmet helyi és országos szinten egyaránt.

A zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztése hozzájárul többek között a lehulló csapadék megtartásához és hasznosulásához, a városi hősziget hatás mérsékléséhez, segít a biodiverzitás megőrzésében, a por- és szén-dioxid megkötésben, valamint fontos élő-, búvó- és táplálkozóhelyet biztosít az élőlények számára, ezen felül az embereknek rekreációs lehetőséget is nyújt.

A célok megvalósulásához szükség van az élőhelyek fejlesztésére, a zöldfelületek összekapcsolására. Mindehhez nem elegendő a mérnöki és ökológiai tudás, elengedhetetlen az is, hogy hazánk bármely helyi közössége be tudjon kapcsolódni ennek folyamatába.

A zöldinfrastruktúra helyi elemeinek állapota összefügg a lakóhelyünkről alkotott értékítéletünkkel, befolyásolja jóllétünket. Épp ezért fontos például a zöldterületi rekreációs lehetőségek fejlesztése, a közösségi kertek létrehozása, a helyi közösség bevonása a települési szintű zöldinfrastruktúra tervezésébe, fenntartásába.

A projekt zöldinfrastruktúra eleme tehát e tényezőket szem előtt tartva végzi szakmai munkáját.

A fejlesztési elemmel 2019 folyamán több nyilvános rendezvényen is találkozhatnak az érdeklődők. Ezekről a természetvédelem országos programjának saját weboldalán található majd aktuális információkat:

<http://termeszetvedelem.hu/kehop-430-15-2016-00001>

ÖKOSZISZTÉMA-SZOLGÁLTATÁSOK KONFERENCIA AZ OMÉK-ON

2019. SZEPTEMBER 27.

ökoszisztéma-
szolgáltatás
a természet ajándékai

Az ökoszisztéma-szolgáltatások fejlesztési elem önálló szakmai konferenciájának a 2019-es Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás biztosít helyszínt 2019. szeptember 27-én 10 órától, a HUNGEXPO "F" pavilonjában.

A "Hogyan járulnak hozzá az ökoszisztémák a jóllétünkhöz? Betekintés az ökoszisztéma-szolgáltatások országos értékelési és térképezési programjába" címet viselő konferencián a program munkatársai mutatják be Magyarország ökoszisztéma-alaptérképét, valamint néhány, a projektben kiválasztott ökoszisztéma-szolgáltatásra vonatkozó eddigi eredményeiket.

Az érdeklődők részvételi szándékukat az alábbi linken elérhető regisztrációs felületen jelezhetik:

<https://omek.amc.hu/konferenciak/>

HOGYAN JÁRULNAK HOZZÁ AZ ÖKOSZISZTÉMÁK A JÓLLÉTÜNKHÖZ? BETEKINTÉS AZ ÖKOSZISZTÉMA-SZOLGÁLTATÁSOK ORSZÁGOS ÉRTÉKELÉSI ÉS TÉRKÉPEZÉSI PROGRAMJÁBA

KONFERENCIAPROGRAM

09:30 – 10:00	Regisztráció
10:00 – 10:10	Balczó Bertalan, Agrárminisztérium, természetvédelemért felelős helyettes államtitkár megnyitó beszéde
10:10 – 10:30	Kisné Fodor Lívia: „A természetvédelem országos programja, hogy élni tudjunk a természet adta lehetőségekkel”
10:30 – 10:50	Lehoczki Róbert: Az ökoszisztéma-alaptérkép bemutatása
10:50 – 11:10	Kovács Eszter: Az ökoszisztéma-szolgáltatások és a jóllét kapcsolata
11:10 – 11:30	Tanács Eszter: Országos ökoszisztéma állapot térképezés eredményei
11:30 – 11:50	Reznekai Rita: Az élelmiszertermelés értékelése és térképezése
11:50 – 12:10	Sárospataki Miklós: Pollináció, mint ökoszisztéma-szolgáltatás
12:10 – 12:30	Kiss Márton: Városi ökoszisztéma-szolgáltatások jelentősége és értékelése
12:30 – 13:15	Szendvicsebéd

GYEREKEKNEK SZÓLÓ RAJZPÁLYÁZAT AZ ÖKOSZISZTÉMA-SZOLGÁLTATÁSOKRÓL

ökoszisztéma-
szolgáltatás
a természet ajándékai

A projekt ökoszisztéma-szolgáltatások fejlesztési eleme szemléletformálási feladatként általános iskolásoknak szóló rajzpályázatot indított 2019 tavaszán. A pályáztatás célja az ökoszisztéma-szolgáltatások megismertetése a gyerekekkel, amihez a „természet ajándékai” fogalmát használja.

A rajzos, alkotási feladattal még a kisiskolások számára is értelmezhető keretek közé helyezhető ez a megközelítés, így könnyebben „ráérezhetnek” a koncepció lényegére.

Az október 22-ig tartó időszakban a pályázók maximum 2 db, A/3 méretű rajzzal indulhatnak, életkoruk szerint

két kategóriában. A pályázat hivatalos zárása ősszel, a Vadonleső program Év emlése díjátadóival közös eseményen történik.

A pályázat részletes kiírása elérhető a <http://termeszetvedelem.hu/termeszet-ajandekai-rajzpalyazat/> weboldalon.

"MIT JELENT SZÁMODRA A TÁJ?" FOTÓIDAT TOVÁBBRA IS VÁRJUK!

tájkarakter
a természet arcai

A Tájkarakter fejlesztési elem 2019 tavaszán fotópályázatot hirdetett meg Magyarország egyedülálló táji adottságainak, értékeinek népszerűsítése, a táj iránti érzékenység erősítése érdekében, a digitális technológiák felé leginkább fogékony fiatal korosztályok számára biztosítva versenylehetőséget.

Természeti és kulturális örökségünk alapvető eleme a táj. A tájak jellegzetes karaktere a természeti és emberi tevékenység együttes hatására alakultak ki. A táj jelentős szerepet játszik a nemzeti és helyi identitás kialakulásában és megerősítésében,

hozzájárul az emberek jóllétéhez. Fotópályázatunk a sokszínű hazai tájak és a bennük rejlő természeti értékek megőrzését, az ezzel kapcsolatos szemléletformálást szeretné új elemmel gazdagítani.

Célunk figyelemfelkeltéssel és szemléletformálással erősíteni a természeti értékek, a sokszínű hazai tájak, a nemzeti parkok kincseinek megbecsülését és megőrzését.

Természetjárásra ösztönző díjakkal és értékes ajándécsomagokkal szeretnénk nevezésre motiválni az általános- és középiskolásokat, hogy

Magyarország táji szépségeit a társadalom mind szélesebb rétege az ő szemszögükből ismerhesse meg.

Az ugyanezen témában meghirdetett rajzpályázat kiértékelése jelenleg is zajlik, míg a fotópályázatra meghosszabbított nevezési határidővel november 15-ig várjuk a pályaműveket.

A fotópályázat részleteit a <http://www.termeszetvedelem.hu/tajkarakter-fotopalyazat> weboldalon találják az érdeklődők.

sokszínű zöld
a természetem